ÜLESTÕUSMISPÜHA AD 2026
1Kr 15:12–22 (Ho 6:1–3 või Hs 37:1–14; Jh 20:1-10)

12 Kui aga Kristusest kuulutatakse, et Ta on üles äratatud surnuist, kuidas siis mõned teie seast ütlevad, et surnute ülestõusmist ei ole?
13 Aga kui surnute ülestõusmist ei ole, siis ei ole ka Kristust üles äratatud.
14 Aga kui Kristust ei ole üles äratatud, siis tähendab see, et ka meie jutlus on tühine ja tühine on ka teie usk.
15 Ja meid leitakse siis olevat Jumala valetunnistajad, sest me oleme tunnistanud Jumalale vastu, et Ta on üles äratanud Kristuse, keda Tema ei ole üles äratanud – sel juhul, kui surnuid üles ei äratata.
16 Sest kui surnuid üles ei äratata, siis ei ole ka Kristust üles äratatud;
17 kui aga Kristust ei ole üles äratatud, siis on teie usk tühine, siis te olete alles oma pattudes.
18 Nii on siis ka hukkunud need, kes on Kristuses magama läinud.
19 Kui me loodame Kristuse peale üksnes selles elus, siis me oleme kõigist inimestest armetumad.
20 Nüüd aga on Kristus üles äratatud surnuist, uudseviljana magamaläinutest.
21 Et surm on tulnud inimese kaudu, siis tuleb ka surnute ülestõusmine inimese kaudu;
22 sest nõnda nagu kõik inimesed surevad Aadamas, nõnda tehakse ka kõik elavaks Kristuses.

> Kui aga Kristusest kuulutatakse, et Ta on surnuist üles äratatud, kuidas siis mõned teie hulgas ütlevad, et surnute ülestõusmist ei ole olemas? Kui aga ei ole olemas surnute ülestõusmist, pole ka Kristust üles äratatud, kui aga Kristust ei ole üles äratatud, siis on tühi ka meie kuulutus, ja tühi teie usk, meid aga leitakse olevat ka Jumala valetunnistajad, sest oleme tunnistanud Jumala kohta, et Ta on äratanud üles Kristuse, keda Ta ei ole äratanud, kui ongi nii, et surnuid ei äratata üles, sest kui surnuid üles ei äratata, ei ole Kristustki üles äratatud. Kui aga Kristust ei ole üles äratatud, on teie usk kasutu – te olete endiselt oma pattudes, järelikult on ka Kristuses magama uinunud hukkunud. Kui oleme need, kes on üksnes selles elus lootnud Kristusele, oleme haletsusväärseimad kõigist inimestest. Nüüd aga on Kristus surnuist üles äratatud, uudseviljana magamauinunuist, sest kuna inimese kaudu on surm, on inimese kaudu ka surnute ülestõusmine, sest just nii, nagu kõik surevad ära Aadamas, saavad ka kõik tehtud elavaks Kristuses.

Sissejuhatus

Apostel Paulus kirjutas esimese kirja korintlastele 1. sajandi viiekümnendate aastate keskpaiku, tõenäoliselt paar aastat enne kirja roomlastele. Taoliseks arvamuseks annab aluse 1Kr 16:1jj mainitud korjandus Jeruusalemma koguduse heaks, mis Rooma kirja kirjutamise ajaks oli juba toimunud. Kiri on saadetud Efesosest (1Kr 16:8) Pauluse kolmanda misjonireisi ajal (vrd Ap 19).

Paulus rajas Korintose koguduse aastal 50 või 51. Korintosesse tuli ta Ateenast, kus tema kuulutustöö üpris kesised tagajärjed (vt Ap 17:16–34) aitasid tal loobuda lootusest veenda inimesi inimliku tarkusega ning keskenduda peamisele, kuulutusele ristilöödud Kristusest: «Kui ma teie juurde tulin, vennad, ei tulnud ma eriti üleva kõne või tarkusega kuulutama teile Jumala saladust. Sest ma otsustasin teada teie keskel ainuüksi Jeesusest Kristusest ja Temast kui ristilöödust. Ja ma olin teie juures nõtruses ja kartuses ja suures värinas ning mu kõne ja mu kuulutus ei püüdnud veenda tarkusega, vaid Vaimu ja väe osutamisega, et teie usk ei oleks inimlikus tarkuses, vaid Jumala väes.» (1Kr 2:1–5)

See ongi 1. Korintose kirja peateema: sõna ristist, mis on «narrus neile, kes hukkuvad», aga «Jumala vägi» neile, kes päästetakse» (1Kr 1:18). Kirja otseseks ajendiks olid Korintose koguduses pärast Pauluse lahkumist tekkinud lõhed ja tülid, mis said alguse nii isikute vahelisest rivaliteedist kui teoloogilistest eriarvamustest ning tõid endaga kaasa mitte ainult erinevatesse «parteidesse» koondumise, vaid ka mitmesuguseid valeõpetusi ja kõlblusetust. Kirja otseseks ajendiks olid Pauluse sõnul «Kloe perelt» saadud teated lõhede ja riiu kohta (1Kr 1:11), samuti korintlaste endi poolt talle saadetud küsimused (1Kr 7:1).

Nagu öeldud, seab Paulus oma kirjas inimliku tarkuse vastu sõnumi ristilöödud Kristusest, kelles saab avalikuks «Jumala saladusse peidetud tarkus», mida «ükski praeguse ajastu valitsejatest ei ole ära tundnud» (1Kr 2:7j). Sellest tarkusest võib saada osa üksnes Jumala Vaimu abil, kes «uurib läbi kõik, ka Jumala sügavused» (1Kr 2:10) ning kelle templiks on iga kristlane (1Kr 3:16). Sellest tuleneb, et kristlane peab elama pühaduses, kuna Jumala tempel on püha – hoidudes ühtlasi eneseülendamisest, kuna mitte kellelgi ei ole põhjust ega õigust kiidelda iseendast, sest kõik, mis kellelgi on, on ta saanud Jumalalt (vrd 1Kr 4:7). Suurelisuse paratamatuteks viljadeks on kõlvatus, andumine ebajumalateenistusele ja korratutele himudele, ülbus ja ülekohus oma kaasvendade suhtes ning omapärase paradoksina ühelt poolt kõikelubatavus, teiselt poolt aga kitsarinnalisus ja oma õiguse tagaajamine teiste arvel (vrd 1Kr 5–6).

Kirja keskosas pühendab Paulus rohkesti tähelepanu mitmesugustele inimsuhetele, nii abielus ja perekonnas (1Kr 7) kui laiemas ringis, rõhutades kohustust hoolida ka nõrgemate südametunnistusest ning hoiduda neile komistuseks saamast (1Kr 8). Samuti peab apostel vajalikuks tuletada Korintose kogudusele meelde head korda, mis peab valitsema jumalateenistustel (1Kr 10–11), ning seda, et kõik vaimuannid on antud mitte isiklikuks, vaid ühiseks kasuks ja koguduse üles ehitamiseks (1Kr 12 ja 14). Kõrgeimaks armuanniks on Pauluse sõnul armastus, milleta kõik muu on tühine (1Kr 13).

Kirja lõpuosa kõneleb surnuist ülestõusmisest, mille Paulus seab tähtsuselt kirja alguses käsitletud Kristuse risti sõnumi kõrvale, rõhutades, et «kui Kristust ei ole üles äratatud, siis tähendab see, et ka meie jutlus on tühine ja tühine on ka teie usk» (1Kr 15:14). Taolise otsekohesuse põhjuseks oli ilmselt asjaolu, et Korintose koguduses leidus

inimesi, kes eitasid surnute ülestõusmist: «Kui aga Kristusest kuulutatakse, et Ta on üles äratatud surnuist, kuidas siis mõned teie seast ütlevad, et surnute ülestõusmist ei ole?» (1Kr 15:12) Erilise rõhuga kõneleb Paulus ihulikust ülestõusmisest – ilmselt vastusena neile, kes olid valmis tunnustama üksnes mingit «vaimset» ülestõusmist[1].

1. Korintose kirja viimases peatükis kinnitab Paulus, et ta kavatseb Korintost peagi jälle külastada (1Kr 16:2jj), kusjuures mitte ainult korraks, vaid selleks, et pikemalt paigale jääda (1Kr 16:7).

Martin Luther võtab 1. Korintose kirja keskse sõnumi kokku järgmiselt: «Selles epistlis manitseb P. Paulus korintlasi, et nad peavad olema üksmeelsed usus ja õpetuses ja vaatama, et nad õpiksid hästi peaasja, mis on komistuseks kõigele mõistmisele ja tarkusele, nimelt et Kristus on meie pääste.»[2]

Keelelisi märkuseid

Kristusest – Χριστὸς – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea מָשִׁיחַ – «Messias», «Võitu».

Kuulutatakse – κηρύσσεται – sõna κηρύσσω tähendab eeskätt «[avalikult välja] kuulutama», «proklameerima».

Üles äratatud – ἐγήγερται – sõna ἐγείρω – «ärkama», «[üles] tõusma», passiivses kõneviisis «äratatama» – kasutatakse nii unest ärkamise ja üles tõusmise, kui ka surnuist ülestõusmise või ülesäratamise tähistamiseks.

Surnuist – ἐκ νεκρῶν – sõna νεκρός – «surnud», «surnu» – etümoloogia viitab väidetavalt kadumisele (vrd «kadunu», «kadunuke») või hajumisele (haihtumisele).

Ülestõusmist – sõna ἀνάστασις – «ülestõusmine», ka «taas tõusmine» – tuleneb verbist ἀνίστημι – «püsti tõusma», «[unest] üles tõusma», «[surnuist] üles tõusma».

Usk – ἡ πίστις – sõna πίστις – «usk», «usaldus», «veendumus», ka «usaldusväärsus» – tuleneb verbist πείθω – «veenma», «veenduma», «veendunud olema», «usaldama», «usalduma», «kuulda võtma», «uskuma».

Leitakse olevat – εὑρισκόμεθα – sõna εὑρίσκω (siin passiivses kõneviisis) tähistab eeskätt taolist leidmist, millele ei eelne otsimine, vaid mis pigem sünnib ootamatult, hea õnne peale.[3]

---

[1] Sarnaselt 1Tm 2:18 mainitud eksiõpetajatele, kes väitsid, et «ülestõusmine on juba toimunud».

[2] Esimese Korintose kirja eessõna.

[3] Meenutagem siinkohal Archimedese kuulsat vanniskäiku.

Valetunnistajad – ψευδομάρτυρες – sõna ψευδόμαρτυς koosneb omadussõnast ψευδής – «valelik», «petlik» – ja sõnast μάρτυς – «tunnistaja».[4]

Oleme tunnistanud – ἐμαρτυρήσαμεν – sõna μαρτυρέω tähendab «tunnistajaks olema», «[millestki isiklikult nähtust või kogetust] tunnistust andma», «[midagi] kinnitama».

Pattudes – ἐν ταῖς ἁμαρτίαις – sõna ἁμαρτία tuleneb verbist ἁμαρτάνω – «märgist mööda laskma», «eksima», «patustama» – ja tähendab «möödalaskmine», «eksimus», «patt», «ülekohus».

On…hukkunud – ἀπώλοντο – sõna ἀπόλλυμι tähendab «hävitama», «purustama», «ära kaotama», «tapma», «hukkama», ka «laostama».

Armetumad – ἐλεεινότεροι – sõna ἐλεεινός tuleneb sõnast ἔλεος – «halastus» – ning tähendab «haletsusväärne».

Tehakse…elavaks – ζῳοποιηθήσονται – sõna ζῳοποιέω – «elavaks tegema» – koosneb sõnadest ζῷον – «elusolend»[5] – ja ποιέω – «tegema». Siin on see sõna kindlalt toimuma saamist väljendavas tuleviku ajavormis.

Sisuline analüüs

Esimese Korintose kirja viieteistkümnes peatükk algab kristliku usu keskse sõnumi kokkuvõttega: «Kristus suri meie pattude eest, nagu on kirjutatud pühades kirjades, ja…Ta maeti maha ja äratati kolmandal päeval üles pühade kirjade järgi.» (1Kr 15:3j) Seejärel kirjeldab Paulus mitmeid Kristuse ilmumisi pärast ülestõusmist, lõpetades omaenda pöördumiskogemusega: «Aga kõige viimaks näitas Ta ennast ka minule kui äbarikule. Mina ju olen apostlite seast kõige väiksem, see, keda ei kõlba hüüdagi apostliks, sest ma olen taga kiusanud Jumala kogudust.» (1Kr 15:8j)

See, et Kristus ennast talle näitas, on Pauluse jaoks Jumala ülisuure armu märk – nagu seegi, et ta on pidanud evangeeliumi kuulutamisel palju rohkem vaeva nägema ja isegi kannatama kui teised apostlid. Kuigi teatavas mõttes on siin tegemist Pauluse kui teistega võrdse apostli autoriteedi rõhutamisega, on selge, et mitte see pole Pauluse jaoks olulisim – sellest hoopis tähtsam on tunnistuse andmine Kristusest, aga mitte ükskõik kuidas, vaid Temast kui ristilöödust ja ülestõusnust: «Olgu nüüd mina või nemad – nõnda me kuulutame ja nõnda olete teie saanud usklikuks.» (1Kr 15:11)

---

[4] Siit on pärit ka sõna «märter».

[5] Samast tüvest pärinev sõna ζωή tähistab elu ja elus olemist pigem abstraktselt, erinevalt sõnast βίος, mis tähistab enamasti konkreetselt kellegi [elatud] elu (Uues Testamendis sageli ka elatist ja eluhüvesid). Niisiis on ζωή «elu minus», βίος aga «minu elu».

Kirja alguses rõhutab Paulus Kristuse risti tähtsust: «Kui ma teie juurde tulin, vennad, ei tulnud ma eriti üleva kõne või tarkusega kuulutama teile Jumala saladust. Sest ma otsustasin teada teie keskel ainuüksi Jeesusest Kristusest ja Temast kui ristilöödust.» (1Kr 1:1j) Kui ta nüüd, kirja lõpul, peab vajalikuks võtta põhjalikult kõne alla Kristuse ülestõusmise, siis on selge, et korintlastel oli probleeme nende mõlemaga: sõnum Kristuse surmast ja ristilöömisest näis neile mõistusevastasena[6], kuulutus Tema ihulikust ülestõusmisest aga eriti Kreeka filosoofia taustal lihtsameelse ja piiratuna[7].

Mingil kombel uskusid kreeklasedki «surmajärgset elu», seda eeskätt hinge edasi eksisteerimisena kas mingis jumalikus, taevases, ideaalses sfääris, vaimude maailmas, või surmavallas, varjuderiigis, Hadeses – ent ihulik ülestõusmine ja sellele järgnev igavene elu ei tulnud kellelegi mõttessegi, või kui tuli, siis naerdi see koheselt välja. Nii paneb 6.–5. sajandil elanud tragöödiakirjanik Aischylos oma teoses «Eumeniidid» Apolloni suhu üleolevalt skeptilise lause: ἀνδρὸς δ' ἐπειδὰν αἷμ' ἀνασπάσῃ κόνις ἅπαξ θανόντος, οὔτις ἔστ' ἀνάστασις. – «Mil iganes on mehe veri tolmu imbunud – on ta kord surnud, ei siis ole ülestõusmist.»[8]

Korintose kristlased olid endast ja oma usust teatavasti üsna heal arvamusel, kiitlesid nii vaimuandide kui tunnetusega. Seetõttu võisid nad tõepoolest arvata, et ülestõusminegi on seotud eeskätt õige tunnetusega ja kujutab endast midagi vaimset – samal ajal kui mõte sellest, et Jumal võiks inimese ihu (või lausa halvustavalt: liha) pärast surma üles äratada, näis neile ilmselt lapsiku või koguni vulgaarsena.

On tõenäoline, et arusaam, nagu oleks sõnum ülestõusmisest midagi metafoorilaadset, kirjeldades vaid usklikuks saanute hinges ja eluviisis toimunud muutust ning nende meeli valgustavat tõetunnetust, oli levinud mujalgi kui Korintoses, näiteks Efesoses – Paulus mainib seda Timoteosele: «Labastest tühijuttudest hoidu aga eemale! Nende rääkijad ju lähevad aina kaugemale jumalakartmatuses ja nende sõna levib otsekui vähktõbi. Nende seast on Hümenaios ja Fileetos, kes on kaldunud kõrvale tõest, öeldes, et ülestõusmine on juba toimunud, ning rikuvad ära mõnede usu.» (2Tm 2:16–18)

Paulusel ei olnud midagi selle vastu, kui kellelgi oli õige jumalatunnetus, ent ta toonitab, et isegi õige tunnetusega on seotud suur oht, sest «tunnetus teeb suureliseks, aga armastus ehitab» (1Kr 8:1). Seda enam, et meie praegune tunnetus on paremalgi juhul poolik (1Kr 13:12), halvemal juhul aga koguni vastuolus tegelikkusega ja Jumala endaga: «Saage täiesti kaineks ja ärge tehke pattu! Jah, mõnel ei ole üldse jumalatunnetust. Seda ma ütlen teile häbiks.» (1Kr 15:34)

---

[6] «Jah, sõna ristist on narrus neile, kes hukkuvad, aga meile, kes päästetakse, on see Jumala vägi. Sest juudid nõuavad tunnustähti ja kreeklased otsivad tarkust.» (1Kr 1:18.22)

[7] «Kuuldes surnute ülestõusmisest, hakkasid mõned pilkama.» (Ap 17:32)

[8] Eumeniidid 647–648 (Enn Auksmanni tõlge).

Paulus ei ütle küll otsesõnu, et Korintose kristlased oleksid eitanud Kristuse ülestõusmist, ent vähemalt mõned nende hulgast näivad eitavat seda, et samamoodi, nagu Jumal äratas üles Kristuse, äratab Ta viimsel päeval nemadki ja teised magamauinunud surnuist üles. Paulus astub sellisele mõtteviisile otsustavalt vastu, sest tema jaoks sõltub surnute ülestõusmisest absoluutselt kõik: «Kui surnute ülestõusmist ei ole, siis ei ole ka Kristust üles äratatud. Aga kui Kristust ei ole üles äratatud, siis tähendab see, et ka meie jutlus on tühine ja tühine on ka teie usk.» (1Kr 15:13j)

Paulus teeb siin väga sirgjoonelise ja põhimõttelise järelduse: kui ülestõusmist ei ole, siis ei saa ka Kristus olla surnuist üles äratatud – sest kui kasvõi üksainus inimene oleks surnuist üles äratatud, siis ei saaks ju enam väita, et surnute ülestõusmist ei ole. Paulus leiab, et surnute ülestõusmises kahtlemine tähendab lisaks kõigele muule ka seda, et nii temast kui teistest apostlitest tehakse valetajad ning nii nemad ise kui kõik, kes on nende kuulutust uskuma jäänud, elavad suures vales ja enesepettuses.

Pauluse kui apostli jaoks tähendab see, et ka kõik muu, mida ta on kuulutanud, peab olema vale: meie usk oleks tühine ja kasutu, me oleksime endiselt oma pattudes ja need, kes on juba magama uinunud, s.t surnud, oleksid lootusetult kadunud: «Nii on siis ka hukkunud need, kes on Kristuses magama läinud.» (1Kr 15:18) Ei oleks mingit lootust, ei mingit uue elu võimalust ei praeguses ega tulevases maailmas, ei mingit tegelikku lunastust ega andeksandmist, kuna surmaga lõpeb kõik – need, kes usuvad Kristusesse, on «kõigist inimestest armetumad» (1Kr 15:19), nad on haletsusväärsed narrid, kes pole väärt muud kui vaid põlgust ja pilkeid või parimal juhul üleolevat kaastunnet.

Paulusel pole midagi selle vastu, kui mõni «selle ajastu arutleja» (1Kr 1:20) või kogu maailm oma väidetavas tarkuses tema üle kohut mõistab ja teda naerab, ent need, kellele ta on evangeeliumi kuulutanud ja kelle usk ei peaks olema mitte «inimlikus tarkuses, vaid Jumala väes» (1Kr 2:5), peaksid iseäranis neile kingitud tunnetuse varal, mille üle nad on nii uhked, mõistma, mis on tõde: et Kristus on meie eest surnud ja kolmandal päeval surnuist üles äratatud. Ning kui nad seda mõistavad, siis peaksid nad taipama sedagi, et kui Kristus on surnuist üles äratatud, siis ei saa keegi väita, et surnute ülestõusmist ei ole olemas.

Sest kui Kristus on surnuist üles äratatud, siis on olemas ka surnute ülestõusmine. Pauluse jaoks on siin tegemist samasuguse loogilise järeldusega nagu oli see, et kui surnute ülestõusmist ei ole, siis ei saa ka Kristus olla surnuist üles tõusnud. Iseäranis puudutab see kristlasi kui Kristuse ihu liikmeid: «Sest nii nagu ihu on üks tervik ja sel on palju liikmeid, aga kõik selle ihu liikmed, kuigi neid on palju, on üks ihu, nõnda on ka Kristus.» (1Kr 12:12) Kristuse ülestõusmine – see, et Ta on ihulikult surnuist üles äratatud – garanteerib kõigi nende ülestõusmise, kes on Tema ihu liikmed.

Paulus on mitmel korral väljendanud usku sellesse, et pärast surma lähevad nende hinged, kes on Kristuses, kohemaid Jumala juurde. Näiteks ütleb ta kirjas filiplastele:

«Ma himustan siit lahkuda ja olla Kristusega, sest see on väga palju parem.» (Fl 1:23), ning teises kirjas korintlastele: «Me ju teame, et kui meie maine telkhoone maha kistakse, on meil elamu Jumala käest, käteta tehtud igavene hoone taevas. Meile meeldib pigem ära olla ihust ja viibida Issanda juures.» (2Kr 5:1.8) Sedasama kinnitab Jeesus ise, kui Ta tõotab kahetsevale röövlile: «Tõesti, ma ütlen sulle, juba täna oled sa koos minuga paradiisis.» (Lk 23:43) See ei ole aga kõik ega suurim, mis Jumal on meie jaoks valmistanud, vaid meid ootab ees midagi palju enamat: kõige uueks saamine ning selle osana ihu ülestõusmine ja sellele järgnev igavene elu mitte ainult vaimu või hinge poolest, vaid terviklike, ihust ja hingest koosnevate inimestena Jumala kuningriigis.

Kristus on Pauluse sõnul uudsevili, esimene osa sellest igavesest viljast, mille hulka kuuluvad Kristuse omad, kelle varasem, kaduv ja surelik ihu riietatakse kadumatuse ja surematusega (1Kr 15:53j). Paulus teeb siin taas täiesti loogilise järelduse: «Et surm on tulnud inimese kaudu, siis tuleb ka surnute ülestõusmine inimese kaudu; sest nõnda nagu kõik inimesed surevad Aadamas, nõnda tehakse ka kõik elavaks Kristuses.» (1Kr 15:21j) Paulus on veendunud, et kuna Aadama sõnakuulmatus tõi kõigile neile, kes on liha tema lihast ja veri tema verest, kaasa surma, nii peab Kristuse sõnakuulelikkus tooma kõigile, kes on saanud Temaga üheks ihuks, ülestõusmise ja igavese elu.[9]

Kristuse ülestõusmine on Pauluse jaoks vankumatu, enesestmõistetav tõsiasi, milles pole vähimatki põhjust kahelda – ja see tähendab, et vähimatki põhjust pole kahelda selleski, et Jumal kord ka meid, kes oleme Kristuses, surnuist üles äratab ja tõeliselt elavaks teeb: «Igaüks oma järjekorras: uudseviljana Kristus, pärast seda Kristuse omad Tema taastulekul.» (1Kr 15:23)

Jutluseks

Ülestõusmispüha on tähtsaim kirikupüha, millel rajaneb kogu liturgiline kalender ning mis määrab ka kirikukalendri iganädalase rütmi: nädala esimene päev ehk pühapäev on Issanda ülestõusmise päev, samamoodi nagu reedeti meenutatakse Kristuse ristisurma ning kolmapäeviti Tema äraandmist Juuda poolt.

Apostel Paulus ütleb, et kui Kristust ei ole üles äratatud, siis on meie usk tühine (vrd 1Kr 15:17), ja on päris selge, et apostel ei kõnele siin ülestõusmisest kui millestki sümboolsest mingisuguse abstraktse hea ja kurja vahelise võitluse kontekstis, nagu mõned uuema aja teoloogid sarnaselt neile, kes Korintose koguduses oma arvatava kõrge tunnetuse üle uhked olid, seletada püüavad, vaid Paulus peab silmas täiesti konkreetset ja füüsilist surnute ülestõusmist, ihu ülestõusmist, nagu seisab Apostlikus usutunnistuses.

---

[9] Veidi hiljem pöördub Paulus selle mõttekäigu juurde tagasi: «Esimene inimene oli maast muldne, teine inimene oli taevast. Milline oli muldne, sellised on ka muldsed, ja milline oli taevane, sellised on ka taevased. Ja nii nagu me kandsime muldset kuju, nii kanname kord ka taevast kuju. Aga seda ma ütlen, vennad: liha ja veri ei või pärida Jumala riiki ega kaduvus pärida kadumatust.» (1Kr 15:47–50)

Ka evangeeliumide tunnistus Jeesuse ülestõusmisest on rõhutatult ihulik: Ülestõusnu kutsub jüngreid ennast käega katsuma, sööb ja joob koos nendega, kinnitab neile otsesõnu, et Ta ei ole vaim (või tont), vaid lihast ja luust inimene. Kuigi mitte ükski inimene ei näinud pealt ülestõusmise hetke, oli neid, kellele Jeesus pärast surnuist üles tõusmist ennast näitas, üsna palju (vrd 1Kr 15:3–8). Algusest peale on kristliku usu ja kuulutuse keskmeks olnud sõnum, et «Kristus suri meie pattude eest, nagu on kirjutatud pühades kirjades, ja maeti maha ja äratati kolmandal päeval üles pühade kirjade järgi» (1Kr 15:3j).

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks kas (nagu kõigil lugemisaastatel) prohvet Hoosea ettekuulutus (Ho 6:1–3) Kristuse surmast ja ülestõusmisest ühes manitsusega pöörduda tagasi Issanda juurde, et Ta võiks meid parandada ja tõeliselt elavaks teha (läänekiriku traditsioonilises liturgias loetakse seda teksti Suurel Reedel), või prohvet Hesekieli sõnum (Hs 37:1–14) vaimulikult surnud Iisraeli rahva taastamisest, mida kristlikus traditsioonis tõlgendatakse nii ettekuulutusena ristimises kingitavast uuest elust kui surnute ülestõusmisest viimasel päeval (läänekiriku traditsioonis loetakse seda seitsmenda prohvetikuulutusena Ülestõusmispüha eelõhtu jumalateenistusel ja kuuenda prohvetikuulutusena Nelipüha eelõhtul). Luterlikus traditsioonis on Hesekieli prohvetikuulutust loetud ka Vaikse Laupäeva sõnajumalateenistusel või esimesel pühapäeval pärast Ülestõusmispüha – esimesel puhul on keskseks sõnumiks Kristuse ja Tema lunastatute ülestõusmine surnuist, teisel puhul uuestisündimine ristimises.

Teise lugemisaasta Epistliks (1Kr 15–12–22) on lõik apostel Pauluse selgitusest surnute ülestõusmise kohta, kus apostel rõhutab, et «kui surnute ülestõusmist ei ole, siis ei ole ka Kristust üles äratatud», seades selle vastu kindla veendumuse ja tunnistuse, et Kristus on «üles äratatud surnuist, uudseviljana magamaläinutest» ning «nõnda tehakse ka kõik elavaks Kristuses».

Evangeeliumiks on teisel lugemisaastal Johannese evangeeliumi eelviimase peatüki algusosa, kusjuures loetav lõik (Jh 20:1-10) jätab justkui otsad lahtiseks: kuigi selle eelviimases salmis nimetatakse Jeesuse ülestõusmist (õigemini seda, et jüngrid ei olnud sinnamaani veel mõistnud Kirja, et Ta peab surnuist üles tõusma), ei kohtu ei esimesena hauale tulnud Maarja Magdaleena ega veidi hiljem tema kutsel saabunud jüngrid veel Ülestõusnuga, vaid näevad üksnes Tema tühja hauda. Järgnev näitab, et tühi haud üksi ei suutnud kuivatada Maarja pisaraid – selleks oli vaja kohtumist elava Issanda endaga.

Kristliku usu keskmes ei seisa mitte abstraktne idee sellest, et «kõik kestab edasi» või et need, kes on «tunnetanud tõde», ongi juba surnuist üles tõusnud, vaid konkreetsed ajaloolised sündmused: Jeesuse ristisurm ja surnuist ülestõusmine. Ilma selleta oleks ükskõik kui tugev usk või kui särav tunnetus tühine ja kasutu, pelk enesepettus, milles pole kohta tõelisele lootusele ei siin ega tulevases maailmas. Pauluse sõnul tähendaks

see, kui ei oleks surnute ülestõusmist, et surnuist ei äratatud üles ka Kristust, ning see omakorda tähendaks, et ka Kristuse ristisurmal ei ole lunastavat väge, sest kui viimaks kõik niikuinii surevad ja hävivad, pole võimalik rääkida mingist tõelisest lunastusest.

Pauluse jaoks ei ole tunnistusel Kristuse surmast ja ülestõusmisest alternatiivi – need on vaieldamatu tõde, millel rajaneb kogu tema lootus, kuna ta teab, et Kristuse ihu liikmed on osalised kõiges selles, mis sai osaks Kristusele: nad on koos Temaga surnud ja Tema tagasitulekul tõusevad nad üles, et elada koos Temaga, ning «siis tuleb lõpp, kui Ta loovutab kuningriigi Jumalale ja Isale, olles kõrvaldanud iga valitsuse ja iga meelevalla ja väe» (1Kr 15:24), kusjuures «viimse vaenlasena kõrvaldatakse surm» (1Kr 15:26).

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidena:

1. Kristus on üles tõusnud! See on kristliku usu keskne sõnum, mille juurde kuulub lahutamatult ka kuulutus Kristuse lunastavast ristisurmast. Apostel Paulus jaoks on see midagi täiesti enesestmõistatavat ja möödapääsmatut, sest kui Kristust ei oleks surnuist üles äratatud, siis oleks kõik mõttetu ja tühine: siis me oleksime endiselt oma pattudes ning meil ei oleks mingit lootust ei siin ega tulevases maailmas. Niisiis ei saa olla tõelist kristlikku usku ilma usuta Kristuse ja viimsel päeval meie endi ihulikku ülestõusmisse.
2. Pauluse loogika on väga lihtne: kui surnute ülestõusmist ei ole, siis ei ole ka Kristust üles äratatud – kui aga Kristus on surnuist üles äratatud, siis järelikult on surnute ülestõusmine olemas ja meie oleme selle osalised, sest me oleme Kristuse ihu liikmed. See tähendab ka, et ülestõusmine ja igavene elu on Jumala armukingitus – see ei rajane mitte meie tunnetusel või tublidusel, vaid üksnes sellel, et Jumal on maailma nõnda armastanud, et on andnud tema eest oma ainusündinud Poja. Kristus on surnud meie eest, meie pattude andeksandmiseks – aga andeksandmine ja lunastus saavad teostuda üksnes siis, kui viimane sõna ei ole mitte surmal, vaid elul. Kui me jääme Kristusesse, siis me elame: Aadama sõnakuulmatuse tõttu peavad kõik, kes on tema liha ja vere osalised, surema, need aga, kes on liidetud Kristusesse Tema ihu liikmetena, saavad Tema kuulekuse varal igavese elu pärijaiks.
3. Jumal on Jeesuses Kristuses valmistanud meile midagi palju enamat sellest, kuidas kujutlevad igavest elu need, kes ei usu ihulikku ülestõusmist. On tõsi, et kui inimene, kes usub Kristusesse ja püsib kindlalt Temas, sureb, siis läheb ta hing Issanda juurde, ent see ei ole kõik: Jumal tõotab meile Kristuses täielikku uueks saamist, ja seda nii ihu kui hinge poolest. Pauluse sõnul on Kristus otsekui uudsevili, esimene vili suurest ja igavesest saagist – selleks saagiks oleme aga meie, kelle Kristus siis, kui Ta tagasi tuleb, senise kaduvuse asemel kadumatusega ja senise surelikkuse asemel surematusega riietab. Siis kõrvaldab Jumal lõplikult surma ja teeb meid Kristuses tõeliselt elavaks – Ta on meile valmistanud midagi niivõrd imelist, «mida silm ei ole näinud ega kõrv kuulnud ja mis inimsüdamesse ei ole tõusnud» (1Kr 2:9).